

Thomas Harders tale om sproglig forsnævring

Taler

Thomas Harder
Forfatter

1 Da jeg gik i grundskolen, havde vi en geografilærer, der gjorde meget ud af at indprente sine elever, at Danmarks eneste råstof var det danskerne havde mellem ørerne. Jeg har siden fået en mistanke om, at det allerede dengang var en kliché, men på det tidspunkt gjorde det et stort indtryk på mig. Det var lidt
5 foruroligende at høre, at Danmark ikke som andre lande kunne hente guld eller olie – det var før Nordsøolien – eller kul og jernmalm osv. op af jorden. Men det var også spændende og stimulerende. Budskabet var, at vi havde et ansvar for at udnytte de ressourcer, som vi forhåbentlig gik rundt med mellem ørerne, og at skolen og uddannelse i allervideste forstand var vigtige.

10

Senere lærte vi, at Danmark er et land, der lever af at handle med omverdenen. Vi lærte om baconeksporten til England og forstod, at det var én grund til, at det var vigtigt at lære engelsk.

15 (Det var ikke den eneste grund. Allerede dengang var vi jo omgivet af engelsksproget underholdning – film, sangtekster osv. – og man forstod tidligt, at gode engelskkundskaber var nøglen til en verden, der var større og mere spændende, end den man levede i til daglig).

20 Senere igen lærte vi også, at Danmark er et lille land, der – økonomisk, politisk og på alle mulige andre måder – er helt afhængigt af sin omverden, og at det derfor er vigtig at forstå denne omverden og kunne kommunikere med den. For at forstå, hvad den vil os, men også for at kunne få det størst mulige udbytte af samkvemmet med den og for at kunne **påvirke** den. På et meget senere
25 tidspunkt, længe efter at jeg var ude af skolen, begyndte vi at høre ordet ”globalisering”.

Jeg kan ikke huske, om det var før eller efter ”globalisering”, at vi også lærte et andet nyt ord, nemlig ”innovation” – som åbenbart betyder noget andet og

30

finere end bare ”fornyelse” – og fik indprentet, at uden stadig innovation ser fremtiden dystre ud for danske virksomheder, for det danske samfund og for den enkelte borger i landet.

35 *

Man skulle tro, at der i et land, hvor det i mange år har været – bogstaveligt talt børnelærdom – at det vigtigste råstof er en veluddannet befolkning, som er i stand til at handle og samarbejde med hele verden, hvor omverdenen trænger sig
40 mere og mere på, og hvor der er brug for stadig fornyelse, ville være en udbredt forståelse – politisk og i befolkningen som helhed – af vigtigheden af, at så mange mennesker som muligt behersker så mange sprog som muligt.

Det burde være indlysende, at flersprogethed er en ressource for den enkelte, for
45 virksomhederne, for samfundet.

Og ikke bare af den indlysende praktiske årsag, at det er nyttigt at kunne tale med folk i andre lande.

50 Også fordi sproget er vejen til den forståelse af den fremmede kultur, som gør det muligt at tale mere intelligent med dem.

Og fordi man – som det hedder i et slovakisk ordsprog, der efterhånden er blevet citeret så mange gange, at det måske også er ved at være en kliche, men
55 som ikke desto mindre fortjener at få en tur til – ”bliver et nyt menneske, hver gang man lærer et nyt sprog” – man ser med andre ord sig selv og sin egen kultur med andre øjne, og det er altid lærerigt.

Og desuden fordi dét at lære og beherske flere sprog og kulturer er en træning i
60 at anskue sager af enhver art på andre måder end den gængse – man bliver mao. dygtigere til at tænke ”ud af kassen” af at kunne sprog.

Det burde være indlysende, at kendskabet til fremmedsprog er en nødvendig forudsætning for at kunne klare sig – for at kunne konkurrere – i den
65 globaliserede verden.

Derfor er det ... nej, ikke overraskende, ikke længere, – men stadig ejendommeligt, at det **ikke** forholder sig sådan. At de seneste efterhånden

70 mange års uddannelsespolitik – men også mediepolitik og andre politikker – har skabt en situation, hvor danskerne år for år bliver jævnt hen dårligere til fremmedsprog.

Man kan ikke længere forvente, at folk med en fornuftig skolegang og
75 gymnasieuddannelse – studerende ved de højere læreanstalter, folk, der kandiderer til stillinger i det offentlige eller private erhvervsliv – behersker andre sprog end dansk og engelsk. Fransk og tysk er om ikke gået tabt, så reduceret til en slags specialkompetencer.

80 Fransk er som bekendt et verdenssprog, og tysk tales af ca. 100 millioner mennesker lige syd for grænsen og fungerer som andetsprog i store dele af Central- og Østeuropa. Det er et alvorligt kultur- og kompetencetab, at to store europæiske sprog, som tidligere var en del af de fleste nogenlunde veluddannede danskeres kulturelle bagage – er blevet til sjældne sprog i Danmark.

85 Og det kan ikke bortforklares med, at så er de unge mennesker til gengæld mægtig gode til spansk og italiensk og russisk og kinesisk osv.

Vel er de ej.

90 Danmark er ramt af en sproglig forsnævring, som er et alvorligt problem for erhvervslivet og for det danske samfund som helhed.

På en eller anden måde har man i Danmark bildt hinanden ind, at globalisering
95 er lig med dansk plus engelsk.

En stor del af verdens befolkning **har** naturligvis forskellige slags engelsk som modersmål, verdens stadig dominerende politiske, militære, økonomiske og kulturelle supermagt er hovedsagelig engelsktalende, og man kan efterhånden
100 handle og forhandle med det meste af verden på engelsk. I vore dage er det af afgørende betydning at beherske engelsk, og helst på et markant højere niveau end det, der er almindeligt i Danmark.

Det er bare ikke hele sandheden. Man kan nemlig handle og forhandle og i det
105 hele taget omgås langt nemmere og bedre og mere fordelagtigt, hvis man kender hinandens sprog og de kulturer, som sprogene repræsenterer. Man undgår nemmere fejl og misforståelser, hvis man kender hinandens sprog og ved, hvad

de udtrykker, og hvad de dækker over.

110

Engelsk er et udmærket lingua franca til mange formål, men det er en fejl at tro, at man ”forstår” franskmænd, italienere, spaniere, rumænere, tyskere, arabere, afghanere, tyrkere, somaliere, russere, osv., bare fordi man kan tale engelsk med dem. Et lingua franca giver kun et overfladisk indblik i modpartens kultur og tankegang. For at forstå dem rigtigt må man sætte sig ind i det sprog, som hører til dem.

115

[...]

120

Flersprogethed er en væsentlig ressource for det enkelte menneske, for virksomhederne og for samfundet.

Det er også i det danske samfunds interesse, at borgerne er i stand til at se ud over deres egen kultur og er trænet i at anskue ethvert emne fra så mange sider som muligt og i at tænke på andre måder end de gængse.

125

Derfor er den sproglig forsnævring, som vi har oplevet i de senere år et meget alvorligt problem – for den enkelte, for erhvervslivet og for samfundet som helhed.

130

Manglende sprogkundskaber er ensbetydende med indskrænkede kompetencer – med reducerede muligheder for arbejde, handel, studier, forskning og rejser – med ringere muligheder for at orientere sig i verden og påvirke den.

135

Kilde

Manuskript taget fra thomasharder.dk med tilladelse fra udgiver.

140

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Agitationstale

URI

145

<https://www.dansketaler.dk/tale/thomas-harders-tale-om-sproglig-forsnaevring-2012>